

Michael Morys-Twarowski, *Hajduk Feliks Tadeusz (1885–1924)* [w:] *Przemyski słownik biograficzny*, t. 2, pod red. Lucjana Faca, Tomasza Pudłockiego, Anny Siciak, Przemysł 2011 s. 25-28

Hajduk Feliks Tadeusz. 8 IX 1885 r. Rudki, pow. lwowski – 21 VIII 1924 r. Szczawnica. Nauczyciel, działacz narodowy i społeczny, wiceburmistrz Cieszyna. Był synem Antoniego i Marii z Łabędziowskich.

Dzieciństwo spędził w Pilźnie, Kętach i Krakowie, gdzie od r. szk. 1896/1897 uczył się w miejscowym III Gimnazjum, które ukończył z wyróżnieniem 13 VI 1904 r. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jako przedmiot główny wybrał filologię klasyczną, a jako poboczny język polski. Studia ukończył w 1909 r. W czasie studiów Wydział Krajowy przyznał mu stypendium Samuela Głowińskiego (1905) i K. Prusa Petyczyna (1908).

Dn. 17 X 1909 r. został mianowany przez Radę Szkolną Krajową zastępcą nauczyciela w Gimnazjum z polskim językiem nauczania w Przemyślu. Przyjęcie służbową na ręce dyrektora Władysława Bojarskiego złożył dzień później. Uczył języka łacińskiego i greckiego. W roku szkolnym 1910/1911 otrzymał zniżenie godzin ze względu na przygotowania do egzaminu nauczycielskiego. W tym czasie zapisał się do Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu. 22 V 1911 r. zdał egzamin nauczycielski przed Komisją Egzaminacyjną w Krakowie. 22 IX 1911 r. został mianowany przez Ministra Wyznań i Oświaty nauczycielem rzeczywistym filologii klasycznej w Gimnazjum Polskim w Cieszynie (obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. A. Osuchowskiego).

Uczył tam języków łacińskiego, greckiego i polskiego, także historii oraz opiekował się biblioteką nauczycielską i również był kierownikiem ćwiczeń skautowych. W 1912 r. został członkiem Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego i Polskiego Zjednoczenia Narodowego. W 1913 r. założył Drużynę Skautową im. K. Pułaskiego. Była to trzecia drużyna skautowa na Śląsku Cieszyńskim.

Po wybuchu I wojny światowej, 23 VIII 1914 r., zaciągnął się na czele grupy swoich uczniów do Legionu Śląskiego, półbatalionu pod dowództwem Józefa Lebiezika. Będąc w stopniu podporucznika, odegrał ważną rolę w szkoleniu śląskich legionistów. Dowodzona przez niego „śląska” kompania zasłużyła się przy osłanianiu odwrotu sił legionowych w czasie bitwy z Rosjanami pod Mołotkowem (28 X 1914 r.). W styczniu 1915 r. został zwolniony z wojska z powodu choroby płuc. Od stycznia do marca był na urlopie dla poratowania zdrowia, równocześnie był zwolniony od służby w zawodzie nauczyciela. 19 II 1915 r. został mianowany przez Radę Szkolną Krajową nauczycielem z tytułem profesora.

Po najeździe czeskim w 1919 r. został aresztowany i początkiem lutego internowany. Po uwolnieniu powrócił do Cieszyna. 11 III 1919 r. wszedł jako reprezentant Polskiego Stronnictwa Ludowego do Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. Prowadził w niej bardzo aktywną działalność: 23 III 1919 r. był referentem wiecu w Trzyńcu, którego uczestnicy opowiadali się za przyłączeniem Śląska Cieszyńskiego do Polski; 6 IV 1919 r. w tej samej miejscowości przemawiał na pogrzebie Pawła Cieślara, jednej z ofiar czeskiego najazdu; 27 IV 1919 r. był referentem na zgromadzeniu ludowym w Nierodzimiu. 16 V 1919 r.

wszedł do Rady Miejskiej w Cieszynie. 18 XII 1919 r. Wydział Gminny w Cieszynie wybrał go do miejscowej Rady Szkolnej. W latach 1920–1922 był członkiem Komisji Administracyjnej, rządzącej polską częścią Cieszyna.

W maju 1920 r. brał udział w Przemysłu w Dorocznym Zjeździe Małopolskiego Okręgu TNSW. Od 1920 r. był członkiem zarządu Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego, a w lipcu 1922 r. został jej prezesem. Z jego inicjatywy utworzono Cieszyńskie Towarzystwo Opieki Kulturalnej nad Polakami zamieszkałymi za granicą im. A. Mickiewicza. W sierpniu 1922 r. został członkiem polskiej subdelegacji dla pertraktacji likwidacyjnych między polskim a czeskim Cieszynem (od 1920 r. przez miasto przebiegała granica polsko-czechosłowacka).

Dn. 29 X 1922 r. został wybrany radnym z Polskiej Listy Wyborczej, a 14 XI t.r. wiceburmistrzem Cieszyna. Na tym stanowisku Hajduk przyczynił się do wsparcia zakładu dla sierot w Cieszynie i do rozwoju parku, który dziś nosi jego imię.

Choroba płuc, której nabawił się na froncie i która rozwinęła się w czasie pobytu w czeskim obozie internowania, przerodziła się w gruźlicę. Zmarł 21 VIII 1924 r. w Szczawnicy. Trzy dni później został pochowany na cmentarzu komunalnym w Cieszynie.

Nie założył rodziny.

W 1939 r. jego imieniem nazwano jedną z ulic Cieszyna (dawna ul. Gabriela).

Twórczość: *Henryk Sienkiewicz. Wspomnienia pośmiertne [w:] XXII Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Polskiego w Cieszynie za rok szkolny 1916–17, Cieszyn*

1917, s. 7–8, *Organizacja harcerska i jej wpływ na młodzież* [w:] XXV. *Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Polskiego w Cieszynie. Rok szkolny 1919–1920*, Cieszyn 1920, s. 36–42; *Po pracy*, „Miesięcznik Pedagogiczny” 1923, nr 3, s. 65–67.

Źródła i opracowania

Źródła: Archiwum Państwowe w Katowicach Oddział w Cieszynie, Akta Miasta Cieszyna, sygn. 74, s. 7; Archiwum Państwowe w Przemyślu, I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. J. Słowackiego w Przemyślu), sygn. 192; Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, sygn. PKEN 26 (teczka nauczycielska Feliksa Hajduka); Książnica Cieszyńska w Cieszynie, sygn. RS AKC 00028, Księga protokołów Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego; Parafia rzymskokatolicka p.w. św. Marii Magdaleny w Cieszynie, Metryki zgonów, t. XII A, s. 51; *Corpus studiosorum Universitatis Iagellonicae in saeculis XVIII-XX*, t. 3, red. K. Stopka, Kraków 2006, s. 662; *Schlesischer Schul- und Lehrer Schematism in Verbindung mit dem Personal-Status*, Jägerndorf 1912, s. 75; *Spis członków*, „Rocznik Przemyski”, t. 1: 1912, s. 130; *Sprawozdanie dyrekcji c. k. Gimnazjum III. w Krakowie za rok szkolny 1903*, Kraków 1903, s. 74; *ibidem za rok szkolny 1904*, Kraków 1904, s. 85–86; *Sprawozdanie Dyrekcji c. k. Gimnazjum Polskiego w Cieszynie za rok szkolny 1912/13*, Cieszyn 1913, s. 15, *ibidem za rok szkolny 1914/15*, Cieszyn 1915, s. 3-4, *ibidem za rok szkolny 1915/16*, Cieszyn 1916, s. 16, *ibidem za rok szkolny 1916/17*, Cieszyn 1917, s. 9, *ibidem za rok szkolny 1917/18*, Cieszyn 1918, s. 4, XXIV *Sprawozdanie dyrekcji Państwowego Gimnazjum Polskiego w Cieszynie za rok szkolny 1918/19*, Cieszyn 1919, s. 4, XXV *Sprawozdanie dyrekcji Państwowego Gimnazjum Polskiego w Cieszynie. Rok szkolny 1919-20*, Cieszyn 1920, s. 54, 70, 71; *Sprawozdanie Dyrekcji c. k. Gimnazjum z polskim językiem wykładowym w Przemyślu za r. szk. 1910*, Przemyśl 1910, s. 1, 4; *ibidem za r. szk. 1912*, Przemyśl 1912, s. 4; „Dziennik Cieszyński” 1919, nr 23, *ibidem* nr

55, ibidem nr 60, ibidem nr 63; „Gwiazdka Cieszyńska” 1911, nr 73, ibidem, 1916, nr 18, ibidem, 1919, nr 10, ibidem nr 21, ibidem nr 23, ibidem nr 31, 1 ibidem nr 10; ibidem 1922 nr 94, ibidem 1924 nr 67; „Miesięcznik Pedagogiczny” 1924, nr 8–9; „Poseł Ewangelicki” 1924 nr 35;

Opracowania: E. Buława, *Egzamin wobec Polski. Ślężacy cieszyńscy w czynie legionowym w latach I wojny światowej*, Cieszyn 1998, s. 23, 27, 42, 180; idem, *Legion Śląski*, „Kalendarz Cieszyński 1997”, Cieszyn 1996, s. 51; B. Cybulski, *Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (1918–1920). Studium polityczno-prawne*, Wrocław 1980, s. 56; W. Dubiański, *Skład władz gminnych Cieszyna w okresie międzywojennym*, „Pamiętnik Cieszyński” t. 15: 2000, s. 105–106, 108; J. Golec, *Władze towarzystwa [w:] Polskość bastion. Szkice z przeszłości Macierzy*, red. R. Danel, Cieszyn 1985, s. 57–58, 64; J. Golec, S. Bojda, *Słownik biograficzny ziemi cieszyńskiej*, t. 1, Cieszyn 1993, s. 121; R. Mrózek, *Nazwy ulic i placów Cieszyna*, „Cieszyński Rocznik Muzealny”, t. 1: 1969, s. 66; K. Nowak, *Elity polityczne w Cieszynie w okresie międzywojennym (1918–1939) [w:] Samorządowość i elity władzy w Cieszynie na przestrzeni dziejów*, red. I. Panic, Cieszyn 2002, s. 115, 119, 121; idem, *Trudne wrastanie w Polskę (Cieszyn w latach 1920–1922) [w:] Dzieje Cieszyna od pradziejów do czasów współczesnych*, t. 3, red. I. Panic, Cieszyn 2010, s. 251–252; idem, *W okresie konfliktu polsko-czechosłowackiego 1918–1920 [w:] ibidem*, s. 241; idem, *Życie polityczne i społeczne w latach 1922–1939*, ibidem, s. 271, 277–278, 289; K. Nowak, J. Spyra, *Cieszyn w latach I wojny światowej (1914–1918)*, ibidem, s. 217; A. Pilch, *Hajduk Feliks [w:] Polski słownik biograficzny*, t. 9, Wrocław [etc.] 1960–1961, s. 240; A. Stępiak, *Kwestia narodowa a społeczna na Śląsku Cieszyńskim pod koniec XIX i w początkach XX wieku (do 1920 roku)*, Katowice 1986, s. 201.